

*Mirna Rončević
Ksenija Bosnar*

Originalni znanstveni rad

STAV PREMA RUKOMETU OSNOVNOŠKOLACA RAZLIČITOG I REZIDENCIJALNOG STATUSA

1. UVOD

Uvjeti života stanovnika velikih gradova, malih mjesta i sela razlikuje se u mnogočemu (Bell i drugi, 2001.). Razlike se očituju i u razini intenziteta i oblicima tjelesne aktivnosti dijelova populacije različitog rezidencijalnog statusa, a također i stavovima i interesima za određene aktivnosti (Badland i Schofield, 2006.; Sallis i drugi, 2000.). Istraživanja popularnosti sportova na domaćoj populaciji na prvi pogled potvrđuju da je interes za sportove pretežno definiran rodom, a ne mjestom boravka. Tako su nogomet, košarka i moto-sport najdraži muškoj djeci i mladeži, a ples i aerobika ženskoj, bez obzira gdje žive (Bosnar i Gošnik, 2000.; Prot i Bosnar, 1999.). No, dublja analiza popularnosti nogometa H. Haddada (2002.) na osnovnoškolskoj djeci iz centra metropole, bližeg prigradskog naselja i udaljenijeg prigradskog naselja (bivšeg sela) je pokazala da je popularnost nogometa obrnuto proporcionalna blizini centra grada. Istraživanja sklopova, a ne samo rangova interesa, pokazala su različite rezultate za mladež iz manjih mjesta i metropole (Bosnar i drugi, 2004.; Bosnar i Prot, 2007.). U manjim mjestima, i kod djevojčica i kod dječaka, vidljiv je interes za tradicionalne sportove, uključivo boćanje i boks. Nasuprot tome, gradska djeca preferiraju manje uobičajene i skuplje sportove koji traže posebne uvjete, kao što su baseball, ronjenje, skijanje na vodi ili padobranstvo.

Rezultati istraživanja na domaćoj djeci i mladeži pokazuju da je rukomet prihvaćeni sport u oba spola koji se često prakticira kao školski sport (Bosnar i Gošnik, 2000.; Bosnar i drugi, 2004.; Prot i Bosnar, 1999.). Popularnosti rukometa pridonose veliki uspjesi hrvatske reprezentacije kao i organizacija velikih rukometnih natjecanja u našoj sredini. Pozitivan odnos mladih generacija svakako povećava vjerojatnost da će rukomet i nadalje biti uspješan sport. Postavlja se problem je li rukomet istovjetno prihvaćen u svim sredinama, kod oba spola, i je li postoji pravilnost u razvoju interesa prema rukometu s obzirom na dob. Cilj je ovoga rada odgovoriti na postavljeni problem, drugim riječima, utvrditi razlike u općem stavu prema rukometu adolescenata oba roda, različite dobi, koji odrastaju u različitim sredinama.

2. METODE

Istraživanje je provedeno na učenicima od V. do VIII. razreda iz dvije osnovne škole, iz šireg središta Zagreba i iz Virovitice. Virovitička osnovna škola ima dvije smjene; jednu smjenu pohađaju djeca iz same Virovitice dok drugu smjenu pohađaju djeca koja stanuju u mjestima iz okolice. Struktura uzorka opisana je u Tablici 1.

Tablica 1. Broj ispitanika u pojedinim kategorijama uzorka s obzirom na spol i mjesto boravka

Mjesto boravka	učenici	učenice	ukupno
Virovitica	97	100	197
Naselja iz okolice	162	128	290
Zagreb	121	121	242
UKUPNO	380	349	729

Kao mjera općeg stava prema rukometu korištena je sljedeća skala sa sedam stupnjeva:

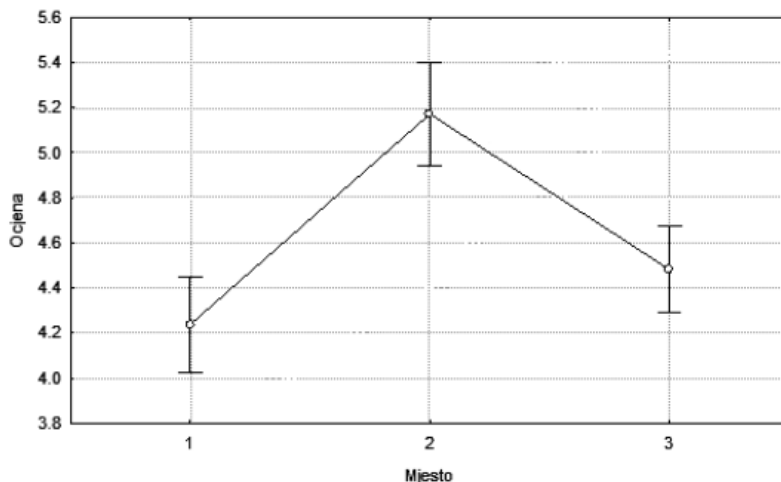
1. Mrzim rukomet.
2. Ne volim rukomet.
3. Rukomet mi nije drag.
4. Svejedno mi je za rukomet.
5. Rukomet mi se sviđa.
6. Volim rukomet.
7. Obožavam rukomet.

Od učenika je traženo da zaokruže samo jedan odgovor, onaj koji najbolje opisuje njihov vlastiti odnos prema rukometu. Ispitivanje je provedeno anonimno u vrijeme redovite nastave u školama. Postojanje razlika, s obzirom na razred koji učenik pohađa te spol i rezidencijalni status, utvrđeno je trofaktorskom univarijatnom analizom varijance.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Aritmetičke sredine i standardne devijacije na skali stava o rukometu u ukupnom uzorku i skupinama s obzirom na spol, razred i mjesto stanovanja nalaze se u Tablici 2. U ukupnom uzorku prosječni rezultat upućuje da se ispitanicima sviđa rukomet. Najviši je prosjek kod djevojčica petih razreda iz Virovitice ($AS = 6.44$), a najniži kod učenika sedmih razreda iz Zagreba.

U Tablici 3. nalaze se rezultati univarijatne trofaktorske analize varijance. Rezultati su pokazali statistički značajne razlike na razini 0.01 s obzirom na razred i boravište, te interakciju razreda i mjesta boravka, kao i interakciju spola, razreda i mjesta boravka. S obzirom na spol učenika, zabilježena je statistički značajna razlika na razini 0.02. Statistički su beznačajne interakcije spola i mjesta, kao i spola i razreda.

Slika 1. Grafički prikaz rezultata na skali stava prema rukometu učenika različitog rezidencijalnog statusa. Na apscisi se nalazi mjesto stanovanja (Zagreb = 1, Virovitica = 2, okolica Virovitice = 3) a na ordinati su prosječni rezultati na skali.

Tablica 2. Deskriptivni parametri rezultata na skali stava o rukometu za ukupni uzorak i skupine s obzirom na spol, razred i mjesto stanovanja; M označava rezultate dječaka, a Ž djevojčica; Zg označava rezultate iz Zagreba, Vt iz Virovitice i selo označava rezultate ispitanika iz okolice Virovitice; AS označava aritmetičku sredinu, SD standardnu devijaciju, n je broj ispitanika u skupini

	skupina	skupina	skupina	n	AS	SD
UKUPNO				729	4,60	1,75
Spol	M			380	4,45	1,85
Spol	Ž			349	4,76	1,63
Razred	5			193	4,80	1,79
Razred	6			195	4,76	1,69
Razred	7			172	4,32	1,93

Tablica 2. Nastavak

	skupina	skupina	skupina	n	AS	SD
Razred	8			169	4,46	1,54
Mjesto	Zg			242	4,32	1,47
Mjesto	Vt			197	5,20	1,69
Mjesto	selo			290	4,42	1,91
Spol*Razred	M	5		104	4,54	1,85
Spol*Razred	M	6		101	4,62	1,83
Spol*Razred	M	7		88	4,14	2,05
Spol*Razred	M	8		87	4,45	1,62
Spol*Razred	Ž	5		89	5,10	1,68
Spol*Razred	Ž	6		94	4,91	1,53
Spol*Razred	Ž	7		84	4,51	1,79
Spol*Razred	Ž	8		82	4,48	1,45
Spol*Mjesto	M	Zg		121	4,36	1,52
Spol*Mjesto	M	Vt		97	4,96	1,88
Spol*Mjesto	M	selo		162	4,20	2,00
Spol*Mjesto	Ž	Zg		121	4,27	1,43
Spol*Mjesto	Ž	Vt		100	5,43	1,45
Spol*Mjesto	Ž	selo		128	4,70	1,77
Razred*Mjesto	5	Zg		66	4,39	1,55
Razred*Mjesto	5	Vt		51	5,90	1,46
Razred*Mjesto	5	selo		76	4,41	1,90
Razred*Mjesto	6	Zg		75	4,65	1,41
Razred*Mjesto	6	Vt		48	5,31	1,46
Razred*Mjesto	6	selo		72	4,51	2,01
Razred*Mjesto	7	Zg		43	3,63	1,40
Razred*Mjesto	7	Vt		52	5,29	1,83
Razred*Mjesto	7	selo		77	4,05	2,02
Razred*Mjesto	8	Zg		58	4,31	1,37
Razred*Mjesto	8	Vt		46	4,20	1,54
Razred*Mjesto	8	selo		65	4,78	1,63
Spol*Razred*Mjesto	M	5	Zg	38	4,74	1,72
Spol*Razred*Mjesto	M	5	Vt	26	5,38	1,72
Spol*Razred*Mjesto	M	5	selo	40	3,80	1,81
Spol*Razred*Mjesto	M	6	Zg	32	4,81	1,28
Spol*Razred*Mjesto	M	6	Vt	24	5,46	1,67
Spol*Razred*Mjesto	M	6	selo	45	4,04	2,06
Spol*Razred*Mjesto	M	7	Zg	21	3,62	1,50

Tablica 2. Nastavak

	skupina	skupina	skupina	n	AS	SD
Spol*Razred*Mjesto	M	7	Vt	25	4,76	2,05
Spol*Razred*Mjesto	M	7	selo	42	4,02	2,24
Spol*Razred*Mjesto	M	8	Zg	30	3,93	1,20
Spol*Razred*Mjesto	M	8	Vt	22	4,14	1,86
Spol*Razred*Mjesto	M	8	selo	35	5,09	1,60
Spol*Razred*Mjesto	Ž	5	Zg	28	3,93	1,15
Spol*Razred*Mjesto	Ž	5	Vt	25	6,44	0,87
Spol*Razred*Mjesto	Ž	5	selo	36	5,08	1,78
Spol*Razred*Mjesto	Ž	6	Zg	43	4,53	1,50
Spol*Razred*Mjesto	Ž	6	Vt	24	5,17	1,24
Spol*Razred*Mjesto	Ž	6	selo	27	5,30	1,71
Spol*Razred*Mjesto	Ž	7	Zg	22	3,64	1,33
Spol*Razred*Mjesto	Ž	7	Vt	27	5,78	1,48
Spol*Razred*Mjesto	Ž	7	selo	35	4,09	1,76
Spol*Razred*Mjesto	Ž	8	Zg	28	4,71	1,44
Spol*Razred*Mjesto	Ž	8	Vt	24	4,25	1,22
Spol*Razred*Mjesto	Ž	8	selo	30	4,43	1,63

Prosjeci iz Tablice 2. pokazuju da jači pozitivni stav prema rukometu iskazuju djevojčice, mlađi učenici i oni koji žive u Virovitici. Na Slici 1. grafički je prikaz rezultata na skali stava prema rukometu učenika različitog rezidencijalnog statusa.

Tablica 3. Rezultati univarijantne trofaktorske analize varijance. Sa **SS** su označene sume kvadrata, **MS** su prosječni kvadrati, **df** su stupnjevi slobode, **p** je razina statističke značajnosti

	SS	df	MS	F-vrijednost	P
Spol	15.19	1	15.19	5.632	0.0179
Razred	47.61	3	15.87	5.885	0.0006
Mjesto	97.97	2	48.99	18.168	0.0000
Spol*Razred	4.45	3	1.48	0.551	0.6478
Spol*Mjesto	11.87	2	5.94	2.202	0.1114
Razred*Mjesto	82.94	6	13.82	5.127	0.0000
Spol*Razred*Mjesto	78.15	6	13.02	4.831	0.0001
POGREŠKA	1900.86	705	2.70		

Interakcija razreda i mjesta boravka očituje se kao povećani interes za rukomet učenika osmih razreda iz mjesta iz okolice Virovitice. Uvaživši interakciju sva tri faktora, uočava se da je u dječaka osmih razreda najjači pozitivan stav onih koji žive u okolici Virovitice, dok je kod djevojčica osmih razreda stav najpozitivniji kod učenica iz Zagreba. Ovi podaci ne daju jasnu sliku interakcije, no može se pretpostaviti da okolina diferencijalno djeluje na razvoj stava prema rukometu kod muške i ženske djece. Rezultati pokazuju da se intenzitet stava ne može jednostavno objasniti karakteristikama mjesta stanovanja, već da je potrebno uvažiti spol i period razvoja osobe.

4. LITERATURA

1. Badland, H. & Schofield, G. (2006.) Understanding the relationship between town size and physical activity levels: A population study. *Health & Place*, 12, (4), 538 – 546
2. Bell, P.A., Green, T.C., Fisher, J.D. & Baum, A. (2001.). *Environmental psychology*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
3. Bosnar, Ksenija; Gošnik, Jelka. (2000.). Preference športov mestnih otrok v višjih razredih osnovne šole. U: Pišot, R. & Štemberger, V. (ur.): *Otrok v gibanju*. Ljubljana : Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, 2000. 159 – 164
4. Bosnar, K., J. Gošnik, A. Hošek-Momirović, F. Prot (2004.). The comparison of sport interests in metropolitan and small town elementary school boys. In R. Pišot, V. Štemberger, J. Zurc, A. Obid (Eds.), *Abstracts and Proceedings of 3rd International Symposium „A child in motion“*, Kranjska Gora, Koper: University of Primorska.
5. Bosnar, K. i Prot, F. (2007.). The comparison of sport preference factors in elementary school girls of different age and residential status. In: Prskalo, I., Strel, J. & Findak, V. (Eds.) *PRE-CONFERENCE PROCEEDINGS of the 1st Special Focus Symposium on Kinesiological Education in Pre School and Primary Education*. Zadar: ECNSI, 52 – 62.
6. Haddad, H. (2002.) *Odnos prema nogometu djece osnovnoškolskog uzrasta (diplomski rad)*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
7. Prot, F. i Bosnar, K. (1999.). *Sport zagrebačkih srednjoškolaca*. U: Hofman, E. (ur.): // *Školski sport*. Zagreb : Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 1999. 282 – 285.
8. Sallis J.F., Prochaska J. & Taylor W. (2000.) A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 32, 963 – 975.